



Одеська  
національна наукова  
бібліотека

ВИСТАВКА  
НОВИХ НАДХОДЖЕНЬ НА САЙТІ  
ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ  
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Методичні  
рекомендації



ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ВИСТАВКА  
НОВИХ НАДХОДЖЕНЬ НА САЙТІ  
ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ  
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

МЕТОДИЧНІ  
РЕКОМЕНДАЦІЇ

Одеса, 2023

**Виставка нових надходжень на сайті Одеської національної наукової бібліотеки : метод. рекомендації // упоряд. С.М. Герасимова ; ред. : Н.Г. Майданюк, І.С. Шелестович ; Одес. нац. наук. б-ка. – Одеса, 2023. – 32 с.**

У виданні представлено структуру виставки нових надходжень на сайті ОННБ, викладено основні етапи загально-го систематизування документів, його принципи та правила для формування виставки. Описано порядок підготовки видань для виставки нових надходжень на сайті ОННБ та подано рекомендації щодо її оформлення.

Посібник розрахований на бібліотечних фахівців, які беруть участь у підготовці виставки нових надходжень.

Редактори:  
Н.Г. Майданюк, І.С. Шелестович

© С.М. Герасимова, упорядкування, 2023  
© ОННБ, 2023

# ПЕРЕДМОВА

У структурі бібліотечно-інформаційної діяльності важливе місце посідає виставкова робота, що є засобом розкриття інформаційних ресурсів книгозбірні, її візитною карткою, за якою оцінюють якість фонду і стиль роботи бібліотеки, інтелектуальний і творчий потенціал фахівців.

У сучасних умовах *віртуальна бібліотечна виставка* є ефективним інструментом не тільки надання дистанційного доступу до інформаційних ресурсів різної тематики, а й оперативним засобом інформування віддалених користувачів про нові надходження.

**Мета видання** – допомогти бібліотечному фахівцю у систематизуванні видань, особливо складних за змістом; поліпшити якість опрацювання документів з найменшими витратами часу та більшою точністю та повнотою; підвищити ефективність виставки нових надходжень як одного з інформаційних ресурсів ОННБ.

У методичних рекомендаціях подано структуру виставки нових надходжень на сайті ОННБ, викладено основні етапи, принципи та правила загального систематизування документів. Описано порядок підготовки видань для виставки нових надходжень на сайті ОННБ та рекомендації щодо її оформлення.

У додатках – *структура виставки* з описом основних розділів та *допоміжна таблиця*, яка містить детальний опис розділів відповідно до традиційної класифікації наукових знань і галузей сучасної науки.

Сподіваємося, що рекомендації допоможуть бібліотечним фахівцям у практичній роботі.



Розділ 1.

# ВІРТУАЛЬНА БІБЛІОТЕЧНА ВИСТАВКА НОВИХ НАДХОДЖЕНЬ НА САЙТІ: МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

**Бібліотечна виставка нових надходжень (віртуальна)** – публічна демонстрація в мережі Інтернет спеціально підібраних і систематизованих нових актуальних видань, рекомендованих користувачам бібліотеки для дистанційного огляду та ознайомлення.

**Мета виставки нових надходжень на сайті ОННБ** – поінформувати про нові надходження до бібліотеки, презентувати її інформаційні ресурси, ознайомити користувача із сучасними виданнями, авторами, видавництвами, забезпечити ефективність використання кожної книги і, головне, розкрити фонди та привернути увагу до читання, сприяти активнішому відвідуванню сайту.

Через виставку нових надходжень на сайті ОННБ забезпечує дистанційний доступ до джерел інформації, надає можливість ознайомитися з виданням до його замовлення та пропонує скористатися іншими сервісними послугами бібліотеки (приміром, електронним каталогом). Компактна, мобільна та змістовна, електронна виставка нових надходжень є провідником у загальному потоці інформації і дає читачеві можливість самостійно працювати з обраними матеріалами у будь-який зручний для нього час і з будь-якого місця перебування.

Виставка передбачає презентацію видань в інтернет-середовищі, що розкриває їх зміст та доступні матеріали бібліо-

графічного, фактографічного, енциклопедичного характеру, які надходять до ОННБ.

**Структуру виставки** розроблено на основі УДК – міжнародної універсальної десяткової класифікації наук з урахуванням специфіки фондів ОННБ, вона має 13 розділів (Додаток 1). Література розміщується за тематичним принципом (за галузю знань та науками).

**Із групи «Суспільні науки»** в окремі розділи, через підвищений читацький попит та значний масив літератури цих галузей знань, виділено «Держава і право. Юридичні науки» та «Освіта. Педагогічні науки».

**Із групи «Математика. Природничі науки»**, з огляду на актуальність теми та провідну функцію ОННБ як координаційного та методичного центру для бібліотек України з популяризації природничих наук, виділено в окремий розділ «Науки про Землю. Екологія».

**Із групи «Філологічні науки. Літературознавство»** в окремий розділ виділено художню літературу з підрубриками «Література для дорослих» та «Література для дітей та юнацтва».

**Розділ «Історія. Історичні науки»** містить дві рубрики «Історія України» та «Всесвітня історія», які наповнюються відповідно до сфери дослідження. Для зручнішого пошуку інформації про окремі персоналії з групи історичних наук в окремий розділ виділено «Персоналії. Біографічні дослідження». Окремо виділено розділ «Краєзнавство Одещини» як одну з пріоритетних ділянок роботи ОННБ, що є зональним центром з розробки основних напрямів та підготовки видань загальнонаціональної та краєзнавчої бібліографії.

Окремо подаються «Видання універсального змісту» та «Популярні видання».



Розділ 2.

## ТИПИ ВИДАНЬ, ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ ВИСТАВКИ

**Типи видань.** Для виставки нових надходжень можуть бути відібрані друковані та електронні видання: книги, брошури, ізографічні документи, альбоми, атласи, образотворчі, картографічні, періодичні (газети, журнали), продовжувані та нотні видання тощо.

**За характером викладу матеріалу** для виставки добирається наукова, науково-популярна, популярна, публіцистична, ділова література, а також художня література для дорослих та для дітей, нон-фікшн, література універсального змісту (довідкова та бібліографічна) тощо.

**Цільова аудиторія виставки** – науковці різних галузей знань, представники органів влади та управління, освітяни, журналісти, літературознавці, культурологи, письменники, викладачі та студенти, вчителі та учні старших класів, тобто найширша аудиторія з різними інформаційними потребами й запитамі, фаховим спрямуванням і мотивами читання.

На виставку нових надходжень радимо добирати різножанрову й різностильову літературу, враховуючи інформаційні потреби найширшого кола користувачів, надаючи перевагу науковим та науково-популярним виданням.

## АНАЛІЗ ВИДАННЯ ТА СИСТЕМАТИЗУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ

У методичних рекомендаціях під **систематизуванням документів** розуміємо процес, у ході якого визначається приналежність видання до того чи іншого тематичного розділу виставки, відповідно до його змісту та предмета дослідження. Щоб кваліфіковано виконувати цю роботу, фахівець мусить мати уявлення про різні галузі наукової та практичної діяльності людей, добре розумітися на загальній методиці класифікації наук за УДК, уміти орієнтуватися у різних видах документів, використовуючи довідково-допоміжний матеріал. Слід мати на увазі, що систематизування передбачає високий рівень інтелекту фахівця та певну суб'єктивність його підходу до цього процесу.

### 3.1.

#### ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРОЦЕСУ СИСТЕМАТИЗУВАННЯ

**Процес систематизування – це кілька операцій, що здійснюються поетапно і пов'язані між собою:**

- *аналіз видання*: ознайомлення з документом та визначення теми документа;
- визначення за допомогою *довідкових видань* (енциклопедій, словників, довідників та ін.) та *таблиць УДК* галузі знань, до якої належить видання;
- прийняття рішення та пошук відповідної рубрики на виставці.

У процесі *аналізування видання* виявляють його основні класифікаційні ознаки, на основі яких визначають тему видання, з по-





гляду якої галузі знань її розглянуто, в яких саме аспектах, та його наукову і художню цінність тощо. Крім того, встановлюють ознаки видання – форму, цільове та читачьке призначення тощо. Для отримання цих відомостей потрібно ознайомитися з виданням безпосередньо (*de visu*), навіть якщо є детальна анотація. Для цього немає потреби читати видання повністю, досить побіжно його переглянути, тобто ознайомитися з елементами твору.

Найбільш складними для систематизування є наукові видання, що потребують особливо прискіпливого аналізування. Перегляд видання починають з титульного аркуша, на якому подано основні відомості про автора і назву твору, його жанр і читачьке призначення, назву серії та видавництво, інші відомості, що допоможуть з'ясувати основний **предмет розгляду і галузь знань**, в аспекті якої його досліджено, тощо.

Корисною може бути видавнича анотація, надрукована на звороті титульного аркуша або на останній сторінці документа. Проте не можна обмежуватися анотацією, оскільки через свою лаконічність вона не завжди повно передає всі аспекти змісту, до того ж може бути невдалою, односторонньою.

Найбільш повно розкриває сутність видання, дає можливість виявити його найголовніші теми уміщений в книзі «Зміст», у якому подано перелік усіх розділів, глав, рубрик.

Варто також ознайомитися з передмовою до видання та післямовою, в яких розглядають і оцінюють твір як загалом, так і за окремими аспектами його змісту. Допомогти при аналізуванні видання можуть надати також додатки, покажчики, списки використаної літератури тощо. Проте головним джерелом інформації про зміст документа є його текст.

Склавши загальне уявлення про твір, слід переглянути його текст. Спочатку ознайомитися із вступом або першими рядками тексту, з висновками або резюме, адже саме тут автор формулює тему роботи, її основні напрями, визначає методи дослідження, робить висновки. Потім потрібно вибірково переглянути текст та звернути увагу на виділені шрифтом рядки й абзаци. Якщо зміст видання надто складний, вузькофаховий, не дуже добре зрозумілий, то слід звернутися до довідкових ма-

теріалів, бібліографічних покажчиків, навчальної та програмно-методичної літератури, джерел з Інтернету та ін.

**До довідкового апарату входять:**

- ▶ універсальні й галузеві довідкові видання;
- ▶ тлумачні й термінологічні словники, словники іноземних мов;
- ▶ географічні атласи;
- ▶ допоміжні покажчики і термінологічні словники монографій, підручників, навчальних посібників;
- ▶ таблиці класифікації наук, тезауруси тощо.

Довідкові видання (загальні та галузеві енциклопедії, словники, довідники, бібліографічні посібники) можуть знадобитися для встановлення зв'язків між науками та галузями знань для уточнення термінології, різноманітних відомостей про авторів та ін. З цією ж метою можна використовувати скорочені таблиці УДК, що налічують понад 2000 рубрик. Вони містять основні класи (розділи, підрозділи), загальні та спеціальні визначники. Українською мовою їх можна знайти на вебсайті УДК: <http://www.udcsummary.info/php/index.php?lang=uk&pr=Y>

Проаналізувавши документ, розібравшись у змісті та інших ознаках предмета дослідження і галузі знань, до якої належить видання, приймається рішення про те, до якого розділу виставки віднести видання.

**3.2.**

## **ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ СИСТЕМАТИЗУВАННЯ**

Методика систематизування ґрунтується на декількох принципах.

**▶ Принцип переваги змісту над формою і призначенням**

Одним із основних принципів методики систематизування є перевага змісту над формою та призначенням. Видан-



ня систематизують, виходячи найперше з його змісту. Так, «Довідник з фізики» має бути відображений у розділі «Математика. Природничі науки», а не в довідкових виданнях. «Довідник медійника», призначений для фахівців у галузі ЗМІ, краще помістити до рубрики «Культура та креативні індустрії», в якій відображається галузь інформаційної культури, у т.ч. журналістика. Видання «Інформатика. Англійсько-український енциклопедичний словник» відносимо до розділу «Математика. Природничі науки», а не до довідкових видань чи до словників. «Енциклопедія інтелектуальної власності», у якій представлено категорійно-понятійний апарат інтелектуальної власності у правовому полі, доречно віднести до розділу «Держава і право. Юридичні науки», а не до довідкових видань.

#### ► **Принцип профілювання**

Принцип профілювання передбачає, що в процесі систематизування слід враховувати тип і вид установи, для якої призначено видання, склад і зміст видання, інтерес користувача тощо. Відповідно до цього принципу видання «Застосування аудіовізуальних засобів у навчальному процесі» або «Комп'ютерна грамотність як складова професійної підготовки майбутніх учителів» буде віднесено до розділу «Освіта. Педагогічні науки», а не «Прикладні науки. Медицина. Технологія».

#### ► **Принцип наукової об'єктивності**

Цей принцип вимагає всебічного розкриття змісту видання, виявлення у ньому найголовнішого, найістотнішого з позиції сучасної науки. Назва видання не завжди відображає тему дослідження. Приміром, драматичну поему Івана Драча «Дума про Вчителя», присвячену В.О.Сухомлинському доцільно віднести до розділу «Персоналії. Біографічні дослідження» або «Художня література», а не «Освіта. Педагогічні науки».

Твір Андрія Павлишина «Нам і далі загрожує вічність» – це серія біографічних есеїв, розвідок і публікацій документальних матеріалів, присвячених знаковим постатям культурного й суспільного життя Львова та Галичини в ХХ столітті, тому до-

речно віднести це видання до розділу «Персоналії. Біографічні дослідження», а не до художньої літератури.

\*\*\*

Є дослідження, які передбачають взаємодію різних галузей наукового знання у вивченні одного й того самого об'єкта. Так, книгу «Екологічне право України» можна віднести до розділу «Держава і право. Юридичні науки» або до розділу «Науки про Землю. Екологія». Подібні міждисциплінарні дослідження потребують особливої уваги з боку фахівця, оскільки можуть бути віднесені до двох або більше розділів. При прийнятті рішення про віднесення видання до певного розділу виставки рекомендуємо звертати увагу на цільове та читацьке призначення документа.

3.3.

## ПРАВИЛА І МЕТОДИ СИСТЕМАТИЗУВАННЯ

### ► Систематизування за використанням

Суть цього методу полягає в тому, що перевага надається сфері використання об'єкта, про який йдеться у виданні. Наприклад, книгу про використання латинської мови у фармакології слід віднести до розділу «Прикладні науки. Медицина. Технологія», а не «Філологічні науки. Літературознавство». Аналогічно систематизують видання про методи різноманітних галузей знань. Так, книгу про використання статистичних методів у бібліотечній справі слід віднести до розділу «Культура та креативні індустрії», а не «Суспільні науки».

### ► Систематизування за об'єктом впливу

Якщо у виданні йдеться про вплив одного об'єкта на інший, це видання систематизують відповідно до об'єкта впливу. Так, книга про вплив комп'ютерних технологій на розвиток освіти вноситься до розділу «Освіта. Педагогічні науки», а не «Прикладні науки. Медицина. Технологія».



### ► Систематизування за аспектами розгляду предмета дослідження

При систематизації наукової літератури важливо встановити предмет і об'єкт дослідження. Тут треба пояснити, що таке об'єкт та предмет дослідження.

*Об'єкт дослідження* – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію, обрану для дослідження, те, на що спрямована пізнавальна діяльність дослідника. *Предмет дослідження* – це досліджувані властивості об'єкта. Саме предмет дослідження визначає тему роботи.

Об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом – те, що в цьому об'єкті дістає наукове пояснення. Об'єкт завжди ширший за предмет.

### **Щоб встановити об'єкт і предмет дослідження, необхідно:**

► Виявити конкретну сферу теми дослідження – це буде об'єкт дослідження. При визначенні об'єкта потрібно знайти відповідь на запитання: *що розглядається?*

► Уточнити сферу дослідження – це буде предмет дослідження. Треба відповісти на основне питання: *що конкретно вивчається?* – явища, закономірності, взаємозв'язки тощо. Саме предмет дослідження дає уявлення про спосіб розгляду об'єкта дослідження, про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Приміром, у виданні з інформатики «Основні принципи функціонування електронної пошти» об'єктом є «електронна пошта», а предметом – «основні принципи функціонування» електронної пошти. У виданні з економіки «Економічне обґрунтування інвестиційної діяльності» об'єктом є «інвестиційна діяльність», а предметом – її економічне обґрунтування. У дослідженні «Культурний розвиток бібліотек Півдня України» об'єкт – бібліотеки Півдня України, а предмет – їх культурний розвиток.

Видання на віртуальній виставці слід систематизувати відповідно **до його предмета**, тобто треба визначити, з якої позиції розглядається тема.

Трапляються видання, в яких предмет, що належить до однієї галузі знання, розглядається в аспекті іншої. Такі видання систематизуються за аспектом розгляду предмета. Приміром, до якої галузі знань слід віднести видання «Свобода совісті як загальнолюдська цінність»? Об'єкт дослідження – совість, предмет – її свобода як цінність. Совість є об'єктом дослідження релігії, філософії, психології та ін., однак предметом виступає її свобода як загальнолюдська цінність, що регулюється нормами права, тому книжку буде віднесено до розділу «Держава і право. Юридичні науки», а не «Релігія. Теологія».

Є і винятки, так, книгу «Підготовка офіцерів та унтер-офіцерів. Військові школи, коледжі, академії» відносимо до розділу «Суспільні науки», у якому представлено літературу з військової справи, а не до розділу «Освіта. Педагогічні науки».

#### **► Систематизування за читацьким і цільовим призначенням**

Документи з певної дисципліни, призначені для фахівців іншої галузі знань, систематизуються за змістом, а не за читацьким призначенням. Приміром, видання «Англійська мова для юристів» буде віднесено до розділу «Філологічні науки. Літературознавство», а не «Держава і Право. Юридичні науки».

Твори художньої літератури для дітей чи дорослих відображають у розділі «Художня література (твори)».

#### **► Систематизування за формою викладу**

Цей метод використовується для систематизування художньої літератури та біографічних досліджень. Біографічні романи, повісті, поетичні твори відносять до розділу «Художня література (твори)». А есе, нариси, ґрунтовні біографічні дослідження, документальні повісті, листи, дослідження, що містять значний фактичний матеріал та мають наукове підґрунтя, – до розділу «Персоналії. Біографічні дослідження». Приміром, книга Олени Іванченко «Тарасові шляхи», що є життєписом у формі роману, буде віднесено до розділу «Художня література (твори)». А дослідження Оксани Забужко «Шевчків міф України», у якій зроблено філософський аналіз творів



та розглянуто творчість Тараса Шевченка, – до розділу «Персоналії. Біографічні дослідження».

► **Систематизування навчальних видань**

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні поради, методичні вказівки систематизують за темами предмета (дисципліни). Таким чином, користувач отримує інформацію з предмета загалом. Так, «Посібник з математики», «Підручник з астрономії» відносяться до розділу «Математика. Природничі науки». Однак, посібники, у яких описано методику викладання предмета (дисциплін) (посібники для викладачів, про виховання, розвиток) і які відповідають педагогічним наукам, відносять до розділу «Освіта. Педагогічні науки»: «Викладання математики в початковій школі», «Викладання основ числа, арифметики в дошкільних закладах» та ін.

## РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ВИСТАВКИ

Кожне видання, відібране для віртуальної виставки нових надходжень, має містити повний бібліографічний опис, анотацію та зображення обкладинки.

**Бібліографічний опис** – сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину або групу документів, які наведені за визначеними правилами й призначені для загальної характеристики та ідентифікації документа. Процес складання бібліографічного опису є найпершим і обов'язковим етапом опрацювання документів.

### **Приклад бібліографічного опису:**

Аналітико-синтетична обробка документів [Текст] : підруч. для студентів ін-тів культури / Е.Т. Карачинська, Є.А. Медведєва, В.К. Удалова, Л.Г. Хромченко. – Харків : ХДІК, 1996. – 258 с.

### **Оформлення бібліографічної інформації здійснюється згідно з чинними національними стандартами України, а саме:**

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання.

Стандарт підготовлено на основі рекомендацій IFLA «Міжнародний стандартний бібліографічний опис» – ISBD, він об'єднав 5 чинних раніше стандартів на опис нотних видань, картографічних, образотворчих та аудіовізуальних матеріалів, друківаних видань. У цьому стандарті відображено бібліографічний опис усіх видів документів, у тому числі й електронних, частини документа або групи документів.





**Слова і словосполучення в бібліографічних описах та бібліографічних посиланнях скорочуються відповідно до:**

ДСТУ 3582 – 2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ);

ДСТУ 7093:2009 Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11-2004 (ИСО 832:1994), MOD ; ISO 832:1994, MOD).

**АНОТАЦІЯ** (від лат. annotatio – зауваження, примітка) – коротка характеристика документа щодо його змісту, призначення, форми та інших особливостей. Анотація містить узагальнену характеристику первинного документа, розкриває тематику твору, його читацьку адресу, інші ознаки, що можуть зацікавити читача.

Інформаційні елементи анотації: відомості про автора, тематика твору, територіальні й хронологічні межі, структура, форма і призначення, мова, стиль, поліграфічне оформлення, наявність таблиць, графіків, інших додатків.

Складання анотації – найбільш творчий і суб'єктивний процес з усіх процесів аналітичної обробки документів, він найменш формалізований і вимагає креативного підходу та професіоналізму.

**Приклад**

Рутківський, В. На берегах пам'яті [Текст] : з кн. спогадів / Володимир Рутківський. - Одеса : Друк Південь, 2020. - 181, [1] с.

**Видавнича анотація:**

Ця книга відомого українського письменника, лауреата Шевченківської премії Володимира Рутківського охоплює

період 60-70-х років минулого століття. Автор показує, як не-легко мислячій людині відстояти свою честь і гідність в умовах тоталітарного режиму.

***Приклад розширеної анотації  
для представлення на виставці:***

Спогади відомого українського письменника, лауреата Шевченківської премії Володимира Рутківського охоплюють період 60-70-х років ХХ століття. Вони – про час і людей, з якими доля зводила автора, про визначення життєвих і творчих пріоритетів, про письменницьку дружбу і, на жаль, підлість. На сторінках видання Володимир Рутківський розповідає про перші кроки в літературі, зустрічі зі старшими, вже знайомими, колегами – Іваном Гайдаєнком, Іваном Рядченком, Миколою Руденком, Віктором Іванисенком, Олесем Бердником, Михайлом Стельмахом, Олесем Гончаром, Павлом Тичиною та іншими. У книжці багато відомостей про інтелектуальне оточення автора в Одесі, спогади про Бориса Нечерду, Тараса Федюка, Валентина Мороза, Віталія Березінського, Анатолія Бортняка, Володимира Базилевського, Ізмаїла Гордона, Олега Олійникова та багатьох інших, тих, хто творив україномовний літературний простір нашого міста.

**Рекомендаційні вимоги до зображення**

Для виставки виготовляють якісне і чітке кольорове зображення обкладинки. Ілюстративний матеріал слід подавати у форматі JPG з роздільною здатністю не менше 72 dpi. Розмір широти зображення 800-1000 пікселів.

Кожне видання має бути пов'язане гіперпосиланням зі сторінкою електронного каталогу.



## СТРУКТУРА ВИСТАВКИ

1.

### ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ. ПСИХОЛОГІЯ

У розділі представлено літературу із загальних питань філософії та історії філософської думки, а також логіки, етики, моралі, культури поведінки, естетики, психології (у т.ч. дитяча психологія).

2.

### РЕЛІГІЯ. ТЕОЛОГІЯ

У розділі представлено літературу із загальних питань релігієзнавства та окремих релігій (ранні форми релігії, релігія Стародавнього світу, індуїзм, конфуціанство, християнство, іудаїзм, буддизм тощо), а також богословських наук, теології, езотерики, містики, атеїзму та ін.

3.

### СУСПІЛЬНІ НАУКИ

У розділі представлено літературу з окремих галузей суспільних наук – соціології, економіки, політики, військової справи, демографії, соціальної статистики та ін.

4.

### ДЕРЖАВА І ПРАВО. ЮРИДИЧНІ НАУКИ

У розділі представлено літературу загального характеру з права в цілому, правознавства та права окремих країн; з теоретичних питань окремих галузевих (спеціальних) юридичних наук, філософії права, теорії держави і права; збірки законодавчих актів та нормативно-правових документів.

5.

## **ОСВІТА. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ**

У розділі представлено літературу широкого спектра питань педагогічної науки: із загальної педагогіки та методології педагогіки; дошкільного виховання та педагогіки; педагогіки школи; загальної освіти дорослих, професійної та спеціальної освіти; корекційної педагогіки, дефектології та ін.; сімейного виховання; спеціалізованих галузей та технік педагогіки; організації науково-дослідної роботи в галузі освіти та педагогіки, професії вчителя, вивчення та викладання педагогіки у вишах, педагогічної самоосвіти та ін.

6.

## **МАТЕМАТИКА. ПРИРОДНИЧІ НАУКИ**

У розділі представлено літературу, що охоплює весь спектр фізико-математичних, хімічних та біологічних наук.

7.

## **НАУКИ ПРО ЗЕМЛЮ. ЕКОЛОГІЯ**

Науки про Землю – це комплекс наук, які вивчають Землю, її природні властивості, результати та наслідки господарської діяльності людства. У розділі представлено літературу з питань окремих наук про Землю, водних біоресурсів та аквакультури, технології захисту й охорони навколишнього середовища та екологічного контролю.

8.

## **ПРИКЛАДНІ НАУКИ. МЕДИЦИНА. ТЕХНОЛОГІЯ**

У розділі представлено літературу, що охоплює усі галузі прикладного знання – техніки і технічних наук, інженерної та будівельної справи, промисловості, сільського і лісового господарства, медицини та ін.



9.

## **МИСТЕЦТВО. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО**

У розділі представлено літературу, присвячену різним напрямкам мистецтва – образотворчому мистецтву, скульптурі, живопису, графіці, музиці, танцю, театру, кіно, цирку, естраді, аматорському мистецтву та ін., а також видання, присвячені моді та стилю.

10.

## **ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО**

У розділі представлено літературу із загальних питань лінгвістики, філології та літературознавства: дослідження з граматики, орфографії, діалектології, перекладознавства, ономастики, походження мов, фонетики, стилістики та ін., а також літературу про окремі види та жанри красномовства, словники різних видів і типів.

11.

## **ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА (ТВОРИ)**

У розділі представлено художню літературу для дорослих та для дітей: українські та зарубіжні художньо-літературні видання, збірки поезій та прозових творів, публікації п'єс та сценаріїв за художніми творами, збірки фольклорних творів, міфи та легенди тощо.

11.1. Література для дорослих

11.2. Література для дітей та юнацтва

12.

## **ІСТОРІЯ. ІСТОРИЧНІ НАУКИ**

У розділі представлено літературу, присвячену світовій та вітчизняній історії, методам історичних досліджень, а також дослідження зі спеціальних історичних дисциплін – етнології

та етнографії, археології, архівістики та джерелознавства, епіграфіки, нумізматики, історичної географії, краєзнавства та ін.

12.1. Історія України

12.2. Всесвітня історія

13.

## КРАЄЗНАВСТВО ОДЕЩИНИ

Розділ містить літературу, присвячену Одесі та Одеській області. Це видання, що висвітлюють усі сфери людської діяльності та життя в регіоні: історія освоєння краю та заселення міста; етнографічні та демографічні процеси; становлення Одеси як одного з найбільших торговельно-промислових центрів держави; науковий, культурний та духовний потенціал міста від витоків до сьогодення.

14.

## ПЕРСОНАЛІЇ. БІОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

У розділі представлено біографічні дослідження, мемуари та спогади, життєписи.

15.

## КУЛЬТУРА ТА КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ

У розділі представлено літературу, присвячену різним аспектам культурологічного знання, зокрема, дослідженням у галузі медіакультури та журналістики, соціальної комунікації, книжкової та видавничої справи, бібліотечної справи та музеєзнавства, а також фізичної культури та спорту тощо.

16.

## ВИДАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО ЗМІСТУ

У розділі представлено бібліографічні та біобібліографічні покажчики; довідкові видання: адресні книги, щорічни-



ки, календарі, альманахи, енциклопедії універсального змісту, путівники тощо.

16.1. Довідкові видання

16.2. Бібліографічні покажчики

Розділ 17.

## ПОПУЛЯРНІ ВИДАННЯ

У розділі представлено різножанрову популярну літературу широкої тематики, що призначена для цікавого дозвілля. Це видання, що містять загальнодоступні відомості про організацію побуту та дозвілля, а також присвячені різним формам творчості; посібники з домогосподарства, садівництва, кулінарії, фото- і кінозйомки, шиття та в'язання, особистої гігієни, косметики, здорового способу життя та ін.

## ДОПОМІЖНА ТАБЛИЦЯ

### Розділ 1.

#### ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ. ПСИХОЛОГІЯ

**До розділу входить література із загальних питань:**

- філософії та історії філософської думки;
- логіки, етики, моралі, культури поведінки, естетики, психології (у т.ч. дитяча психологія).

### Розділ 2.

#### РЕЛІГІЯ. ТЕОЛОГІЯ

**До розділу добирається література:**

- з релігієзнавства, окремих релігій (ранні форми релігії, релігія Стародавнього світу, християнство, іслам, буддизм, іудаїзм, індуїзм, конфуціанство тощо);
- з богословських наук, теології, езотерики, містики, атеїзму;
- богословські книги, збірки проповідей тощо.

### Розділ 3.

#### СУСПІЛЬНІ НАУКИ

Суспільні науки (соціальні науки, суспільствознавство) – широка група наукових дисциплін, предметом дослідження яких є суспільство як система в цілому та окремі його частини, функції та елементи.

**До розділу вноситься література за такими науками:**

- соціологія, демографія, статистика;
- економіка, економічні науки;
- політика, політичні науки;
- воєнна наука, військова справа.





#### Розділ 4.

### ДЕРЖАВА І ПРАВО. ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Юриспруденція, юридична наука, правознавство – комплексна суспільна наука, система знань про об'єктивні закономірності (необхідності) і випадковості виникнення, розвитку і функціонування права і держави в їх структурній єдності, їхнє місце і роль у суспільному житті.

#### **До розділу відбираються:**

- збірники законодавчих актів та нормативно-правових документів;
- література загального характеру з права в цілому, правознавства та права окремих країн;
- видання з теоретичних питань окремих галузевих (спеціальних) юридичних наук, філософії права;
- видання з теорії держави і права.

#### Розділ 5.

### ОСВІТА. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

#### **До розділу вноситься література з питань:**

- загальної педагогіки, методології педагогіки;
- дошкільного виховання та дошкільної педагогіки;
- педагогіки школи та загальноосвітньої школи;
- загальної освіти дорослих, професійної та спеціальної освіти;
- корекційної педагогіки, дефектології, спеціальних шкіл та ін.;
- сімейного виховання;
- спеціалізованих галузей та технік педагогіки: ігротерапія, бібліотерапія, арттерапія тощо;
- організації науково-дослідної роботи в галузі освіти та педагогіки, професії вчителя, вивчення та викладання педагогіки у вишах, педагогічної самоосвіти та ін.

## МАТЕМАТИКА. ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

**Природничі науки** – це комплекс наук, що вивчають явища навколишнього світу в живій та неживій природі. До цього комплексу входять:

### **Фізико-математичні науки, яким присвячено літературу:**

- з питань фізико-математичної науки (алгебра, геометрія, фізика, математика, астрофізика, планетарні дослідження тощо);
- література, присвячена астрономії.

### **Хімічні та біологічні науки, яким присвячено літературу:**

- з дисциплін загальної і неорганічної хімії, органічної хімії, координаційної, аналітичної та фізичної хімії, колоїдної хімії, хімії високомолекулярних сполук (полімерів);
- про хімічні технології та хімічні виробництва, основні процеси хімічної технології; література з харчової хімії, аналітики харчових продуктів, питної води, косметичних засобів і супутніх галузей – біохімії, мікробіології, хімічної токсикології та гігієни продуктів харчування;
- з питань загальної та теоретичної біології, палеонтології, вірусології, мікробіології, ботаніки, зоології, біології людини, антропології.

Розділ розпочинає математика – наука про кількісні та функціональні відношення, просторові форми. І хоч вона не є природничою наукою, її методи використовуються у різних галузях знань, які найширше застосовуються в природничо-наукових дослідженнях.



#### Розділ 7.

## НАУКИ ПРО ЗЕМЛЮ. ЕКОЛОГІЯ

**Науки про Землю** – це комплекс наук, які вивчають Землю, її природні властивості, результати та наслідки господарської діяльності людства. У розділі представлено літературу з питань окремих наук про Землю, до яких належать: географія, геоморфологія, палеогеографія, геологія, геохімія, мінералогія, кристалографія, петрологія і петрографія, петрофізика, седиментологія, стратиграфія, тектоніка, ґрунтознавство, вулканологія, геодезія, геофізика, сейсмологія, гідрологія, гідрологія суші, гідрогеологія, гляціологія, лімнологія, потамологія, океанологія, океанографія, палеоокеанологія, метеорологія, кліматологія, палеокліматологія, геоінформатика, геостатистика.

**До розділу включають літературу з питань екології.**

**Зокрема:**

- ▶ технологія захисту й охорони навколишнього середовища та екологічного контролю; про безпечне і комфортне проживання на планеті;
- ▶ екологія як наука (агроекологія, гідроекологія);
- ▶ водні біоресурси та аквакультура.

#### Розділ 8.

## ПРИКЛАДНІ НАУКИ.

## МЕДИЦИНА. ТЕХНОЛОГІЯ

**Прикладні науки** – це комплекс наук про закони і засоби впливу людини на природу, про використання законів і сил природи на користь суспільного розвитку. Галузі прикладного знання: техніка і технологія, промисловість, сільське і лісове господарство, медицина.

До розділу вноситься література з **технічних наук** – наук, що вивчають закономірності розвитку техніки і визначають способи найкращого її використання. Зокрема, література:

- ▶ з питань технічної науки в цілому (метрологія та техніка вимірювань, креслення, проектування, матеріалознавство тощо);

- з питань енергетики, радіоелектроніки, електроніки, кібернетики, а також комп'ютерної техніки, ІТ-систем;
- з питань гірничої справи, література, пов'язана з вивченням та освоєнням надр та корисних копалин та ін.;
- з питань технології металів та деревини; машинобудування, приладобудування;
- із загальних питань транспорту (залізничне сполучення, автодорожній, міський, промисловий, водний, повітряний) та ін.

**До розділу також входить література з питань будівництва та архітектури:**

- із загальних питань будівництва, архітектурно-будівельного проектування: архітектурні конструкції, технології будівельного виробництва, окремі види будівництва;
- а також загальна історія будівництва, технологія містобудування та благоустрою населених місць.

**До розділу додаємо й літературу з питань медицини та медичних наук:**

- видання, присвячені медичній термінології, охороні здоров'я, медичним матеріалам, засобам і виробам, медичній техніці, інструментам та ін.;
- за прикладними галузями медицини: судова, авіаційна, космічна, морська, військова.

**Розділ 9.**

**МИСТЕЦТВО.**

**МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО**

**До розділу входить література, присвячена:**

- різним напрямам мистецтва: образотворче, скульптура, живопис, графіка, музика, танець, театр, кіно, цирк, естрада, аматорське мистецтво тощо;
- декоративно-прикладному мистецтву;
- моді та стилю.



#### Розділ 10.

## ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

### До розділу входить література:

- із загальних питань лінгвістики (мовознавства), філології та літературознавства;
- з питань дослідження граматики, орфографії, діалектології, перекладознавства, ономастики, походження мов, фонетики, стилістики та ін.;
- про окремі види та жанри красномовства (риторика, ораторське мистецтво, виразність промови, декламація, читання вголос, мовленнєві ефекти тощо);
- словники різних видів і типів.

#### Розділ 11.

## ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА (ТВОРИ)

### 11.1. Література

#### для дорослих:

- українські та зарубіжні художньо-літературні видання;
- збірки поезій, прозових творів;
- публікації п'єс та сценаріїв за художніми творами;
- збірки фольклорних творів;
- міфи та легенди тощо.

### 11.2. Література

#### для дітей та юнацтва:

- українські та зарубіжні художньо-літературні видання для дітей та юнацтва;
- збірки віршованих і прозових творів для дітей;
- збірки фольклорних творів для дітей;
- казкова, фантастична, пригодницька, художньо-історична, публіцистична.

## Розділ 12.

### ІСТОРІЯ.

#### ІСТОРИЧНІ НАУКИ

**Історична наука** – динамічна система знань про минулі події шляхом реконструкції та інтерпретації достовірних історичних джерел.

**До розділу вноситься література за такими науковими дисциплінами:**

- етнологія та етнографія;
- археологія;
- генеалогія та теорія біографічних досліджень як методів історичного пізнання тощо;
- архівістика та джерелознавство;
- епіграфіка;
- історична географія та краєзнавство;
- нумізматику тощо;
- збірники документів, збірки усної історії, свідчення тощо.

**Розділ містить дві рубрики:**

12.1. «Історія України» та 12.2. «Всесвітня історія», які наповнюються відповідно до сфери дослідження.

## Розділ 13.

### КРАЄЗНАВСТВО ОДЕЩИНИ

До розділу включають літературу, що висвітлює життя Одеси та Одеської області, видання, які розповідають про сучасну Одесу; літературу, присвячену всім сферам людської діяльності, життя людей в місті, природно-кліматичним, геологічним та географічним особливостям південного регіону України, в тому числі Одеси: історія освоєння краю та заселення міста; етнографічні та демографічні процеси; становлення Одеси як одного з найбільших торгово-промислових центрів держави; науковий, культурний та духовний потенціал міста від витоків до сьогодення.



Розділ 14.

## ПЕРСОНАЛІЇ. БІОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

### До розділу добираються:

- біографічні дослідження з різних галузей знань;
- мемуари та спогади окремих особистостей.

Розділ 15.

## КУЛЬТУРА ТА КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ

До розділу входить література, присвячена культурології як науці та різним аспектам культурологічного знання, зокрема за такими напрямками:

- культура, культурологія;
- ЗМІ та журналістика;
- книжкова та видавнича справа;
- соціальна комунікація;
- бібліотечна, музейна справа;
- готельно-ресторанний бізнес та туризм у цілому;
- фізична культура та спорт.

Розділ 16.

## ВИДАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО ЗМІСТУ

### До розділу включають літературу за рубриками:

16.1. *Довідкові видання* – адресні книги, щорічники, календарі, альманахи, енциклопедії універсального змісту, путівники тощо.

16.2. *Бібліографічні покажчики* – бібліографічні та біобібліографічні покажчики.

Розділ 17.

## ПОПУЛЯРНІ ВИДАННЯ

У розділі представлено різножанрову популярну літературу різної тематики, що призначена для цікавого дозвілля. Це

видання, що містять загальнодоступні відомості про організацію побуту та дозвілля, а також видання, присвячені різним формам творчості; посібники з домогосподарства, садівництва, кулінарії, фото- і кінозйомки, шиття та в'язання, особистої гігієни, косметики, здорового способу життя тощо.

## СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів [Текст] : підручник / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. – 3-тє вид., стер. – Київ : Знання, 2006. – 331 с.
2. Систематизація документів та організація каталогів і картотек освітянських бібліотек за таблицями Універсальної десятикової класифікації [Текст] : практич. посіб. / уклад. Лобановська Інна Георгіївна ; Нац. акад. пед. наук України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В.О. Сухомлинського. – Київ : Ліра-К, 2019. – 105 с. : іл.
3. Власова Г.В. Аналітико-синтетична переробка інформації [Текст] : навч. посіб. / Г.В. Власова [та ін.] ; Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. – Київ : ДАККіМ, 2006. – 292 с. – Бібліогр.: с. 283-290.
4. Бондарєнко В. Віртуальні виставки як дистантна бібліотечна послуга / В. Бондарєнко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – 2015. – Вип. 41. – С. 467-478.
5. Інформаційні ресурси [Текст] : слов. законодав. та стандартиз. термінології / НАПН України ; Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В.О. Сухомлинського ; [уклад.: П.І. Рогова, Я.О. Чепурєнко, С.М. Зозуля, І.Г. Лобановська]. – Київ : Нілан-ЛТД, 2012. – 283 с.
6. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять [Текст]. – На заміну ДСТУ 3017-95 ; Чинний від 2016-07-01. – Київ : УкрНДНЦ, 2016. – IV, 38 с. – (Інформація та документація) (Національний стандарт України).
7. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – На заміну ГОСТ 7.1.-84, ГОСТ 7.16-79, ГОСТ 7.18-79, ГОСТ 7.34-81, ГОСТ 7.40-82 ; введ. 2007-07-01 ; чинний від 2008-04-01. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
8. Видавнича анотація : правила складання та подання у виданнях [Текст]. – Чинний від 2014-01-01. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2013. – IV, 7 с. – (Інформація та документація) (Національний стандарт України).
9. Скорочені таблиці УДК українською мовою онлайн <https://udcsummary.info/php/index.php?lang=uk&pr=Y>





## ЗМІСТ

Передмова.....	3
<b>РОЗДІЛ 1.</b> Віртуальна бібліотечна виставка нових надходжень на сайті: мета та завдання.....	4
<b>РОЗДІЛ 2.</b> Типи видань, цільова аудиторія виставки.....	6
<b>РОЗДІЛ 3.</b> Аналіз видання та систематизування документів.....	7
3.1. Послідовність процесу систематизування.....	7
3.2. Загальні принципи систематизування.....	9
3.3. Правила і методи систематизування.....	11
<b>РОЗДІЛ 4.</b> Рекомендації щодо оформлення виставки.....	15
Додаток 1. Структура виставки.....	18
Додаток 2. Допоміжна таблиця.....	23
Список рекомендованої літератури.....	31